

В такому випадку вкладники звертають увагу тільки на відсотки по депозитах, а не на надійність банку.

Для вдосконалення системи гарантування вкладів необхідно підвищити відповідальність вкладників за ступенем процентного ризику. Для цього треба визначати суму гарантування відповідно до величини процентної ставки депозиту, тобто залежно від ступеня ризику, на який свідомо зважилися вкладники на момент підписання депозитного договору [2, с. 28].

Також існує проблема нездатності фондів гарантування вкладів виконати свої зобов'язання у разі масового банкрутства банків. Відшкодування коштів можливе тільки при стабільному і ефективному функціонуванні системи в цілому та існуванні невеликої кількості проблемних банків.

Отже, існування системи гарантування вклади є передумовою стабільності банківської системи і високого рівня довіри до неї. Вирішення даних проблем зробить ринок банківських вкладів конкурентоспроможнішим і стійкішим до дії зовнішніх чинників.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лют. 2012 р. № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

2. Бобиль В. Удосконалення системи гарантування вкладів в умовах сучасної фінансової кризи. *Вісник Національного банку України*. 2010. №7(197). С. 24-29.

Голова В.

студент III курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент

кафедри конституційного, адміністративного

та фінансового права ТНЕУ

Ментух Н.Ф.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ АГЕНТСЬКОГО ДОГОВОРУ

Розвиток комерційного представництва як самостійного юридичного інституту пройшов великий, довгий шлях. Використання комерційного посередництва в нашій державі зумовлено відродженням ринкових відносин. В умовах інтеграції держави до Європейського Союзу, підприємці України знаходять усе нові форми господарської діяльності, тому цей інститут все більше набуває популярності у вітчизняній підприємницькій діяльності.

Агентський договір є відносно новою моделлю регулювання господарських відносин. Вважається, що агентський договір є набуттям англосаксонської правової системи. Тобто, агентський договір досить поширений в Англії та Америці, а також у державах, що обрали англосаксонську правову модель.

Варто зазначити, що вітчизняні науковці не приділили достатньої уваги до вивчення правової природи агентського договору. Виникає низка запитань до його сутності та місця серед договорів про представництво [3, с. 88]. Цей правовий інститут не позбавлений численних вад (колізій, застарілих норм, прогалин тощо), що зумовлює необхідність вдосконалення його юридичної суті [2, с. 80].

Особливості оформлення агентської діяльності регламентуються главою 31 Господарського кодексу (ГК) «Комерційне посередництво (агентські відносини) у сфері господарювання». У частині, не врегульованій нормами ГК, до агентських відносин застосовуються відповідні положення глави 68 Цивільного кодексу (ЦК), якими регулюються відносини доручення.

Комерційне представництво виникло паралельно з розвитком товарного виробництва і набуло великої популярності англосаксонської системи права, томи ми вважає, що агентський договір є її набуттям.

Відповідно до ч. 1 ст. 295 ГК, комерційне посередництво (агентська діяльність) є підприємницькою діяльністю, що полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє [1].

Комерційний агент повинен відповідати певним вимогам, а саме: він повинен бути суб'єктом господарювання, діяти від імені та в інтересах контрагента. До суб'єктів господарювання належать господарські організації, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону. Відповідно до ч. 4 ст. 295 ГК, комерційний агент не може укласти угоди від імені того, кого він представляє, стосовно себе особисто. Законом в окремих галузях господарства передбачені певні обмеження і заборони у здійсненні комерційного представництва, наприклад, діяльність пов'язана з виготовлення зброї тощо[1].

У своїй роботі В.А. Васильєва акцентує увагу на тому, що агент виражає власну волю при вчиненні дій в інтересах іншої особи [3, с. 89]. Відповідно до агентського договору, контрагент агента (друга сторона комерційного представництва) повинен бути суб'єктом господарювання та видати довіреність на вчинення господарських правочинів від свого імена та у своїх інтересах [1]. Тому стає очевидно, що агентський договір має подібні ознаки як договір комісії та договір доручення, адже сторони мають право вчиняти правочини в інтересах та за рахунок свого контрагента.

Окремі дослідники зазначають, що у ГК не врахований той момент, що комерційне посередництво можливе від власного імені агента, але за рахунок, в інтересах іншої особи. Така зміна не повинна суперечити предмету даного договору [6, с. 293].

Агентський договір входить до складу великої групи договорів про надання послуг. Господарський кодекс передбачає, що предметом агентського договору є зобов'язання комерційного агента надати послуги суб'єкту, якого представляє агент, в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок, за певну винагороду. Вітчизняний вчений А.І. Дрішлюк розуміє агентський договір як договір про надання послуг нематеріального характеру (юридичного та фактичного). Вчений відносить агентський договір до посередницьких договорів, які є підставою для виникнення відносин комерційного представництва [3, с. 89]. На практиці агент надає свої послуги для купівлі-продажу рухомого та нерухомого майна. Цей договір відрізняється від доручення можливістю опосередкувати як пряме представництво агента та наявністю елементів договору особистого найму [5, с. 135].

Аналізуючи дане визначення, хочемо зазначити, що законодавець не вказав імені для контрагента комерційного представництва за агентським договором, хоча у вітчизняній літературі його називають «принципалом».

Так, агентський договір – це основоположний документ, що визначає співробітництво агента і принципала. У ньому визначається розмір комісійних, як і коли вони будуть виплачені, відповідальність сторін та інші важливі моменти щодо виконання договору, яким необхідно приділити належну увагу.

Агентський договір являється двостороннім, адже у обох контрагентів є права та обов'язки, також консенсуальним, бо договір стає чинним після узгодження всіх юридичних нюансів та вирішені питань прав і обов'язків. Цей договір є оплатний, адже за послуги посередник отримує винагороду. Аналізуючи юридичну літературу, ми дійшли висновку, що агентський договір відноситься до фідучіарних, оскільки друга сторона довіряє комерційному агенту право на укладення підприємницьких договорів від свого імені. З цього приводу Ю.С. Гамбаров зазначив, що «фідучіарні угоди можуть будуватися тільки на особливій довірі особи, адже фідучіар користується надані йому повноваження лише в передбачених межах» [2, с. 81].

Можна виділити такі істотні умови агентського договору: 1) сфера, характер та порядок виконання посередницьких послуг; 2) права та обов'язки сторін; 3) розмір винагороди

комерційному агентові; 4) строк; 5) санкції у разі порушення сторонами умов договору; 6) умова щодо території, в межах якої комерційний агент здійснює діяльність (якщо не передбачена, то агент діє в межах території України); 7) інші необхідні умови [1].

Агентський договір укладається тільки у письмовій формі і вступає в силу з моменту підписання. У такому договорі має бути зазначена форма підтвердження повноважень комерційного агента.

Законодавець виділив дві підстави, згідно яких, виникає комерційне посередництво, відповідно до ст. 296 ГК: 1) надання суб'єктом господарювання на підставі договору повноважень комерційному агентові на вчинення відповідних дій; 2) схвалення суб'єктом господарювання, якого представляє комерційний агент, угоди, укладеної в інтересах цього суб'єкта агентом без повноваження на її укладення або з перевищенням наданого йому повноваження [1]. Більш розповсюджена перша підстава.

Беручи до уваги норми ГК та ЦК можна зрозуміти, що відносини комерційного посередництва за предметом ширші, адже охоплюють не тільки вчинення правочинів у сфері підприємницької діяльності, тобто фактично комерційне представництво, але й надання фактичних послуг, а саме: сприяння в укладанні правочинів [6, с. 293].

Господарський кодекс розрізняє немонопольні і монопольні агентські відносини, згідно з ст. 299 ГК. Перші з них передбачають, що комерційний агент має право надавати свої послуги також для інших суб'єктів господарювання, якщо такі дії не суперечать суб'єктам, яких представляє комерційний агент. Суб'єкт, якого представляє комерційний агент, має право довірити комерційне посередництво також іншим агентам, але перед тим належним чином повідомити первісних своїх комерційних контрагентів. Монопольні агентські відносини передбачають, що комерційний агент, який представляє суб'єкта господарювання, не має права здійснювати комерційне посередництво для інших суб'єктів у межах, передбачених агентським договором [1].

Зазвичай підприємницька діяльність характеризується конфіденційною інформацією, і тому до обов'язків агента входить нерозголошення такої інформації, яка впливає з його діяльності. Сторони можуть укласти додатковий договір про нерозголошення. Він характеризується як угода про захист конфіденційної інформації суб'єкта, якого представляє комерційний агент [1].

Агентський договір припиняється з наступних причин: 1) за згодою сторін; 2) відкликання повноважень комерційного агента; 3) відмови комерційного агента від подальшого виконання своїх обов'язків; 4) укладення агентського договору без визначеного строку дії; 5) припинення однієї з сторін або смерті; 6) інші обставини, які стали передумовою припинення договору [1].

Враховуючи все вище зазначене, можна виділити основні ознаки агентського договору: 1) різновид господарського договору; 2) предмет – надання представницьких послуг комерційним агентом від імені у інтересах та за рахунок принципала; 3) фідучіарність; 4) комплексний характер, що одночасно являється посередницьким та комерційно-представницьким договором; 5) контрагенти за агентським договором є суб'єкти господарювання; 6) письмова форма; 7) можливість укладення додаткового договору про нерозголошення конфіденційної інформації; 8) послуги агента оплатні.

Отже, агентський договір – це самостійний договір, сферою застосування якого є виключно господарська (підприємницька) діяльність. Хоч за правовою конструкцією він схожий з договором доручення, комісії, але його особливості призводять до істотної відмінності правового регулювання цих правових інститутів.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Гончарова Є.В. Правова основа, поняття та ознаки агентських договорів. *Молодий вчений*. 2014. № 2 (05). С. 80 - 82.

3. Місяць А.П. Правова природа агентського договору. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 87-94.
4. Філатов С.А. Агентська діяльність як подальший розвиток посередництва. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2013. № 33. С. 147-152.
5. Потудінський О.В., Плужник О.І. Інститут комерційного представництва: історичний аспект. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2013. № 1. С. 134-137.
6. Дрішлюк А.І. Комерційне посередництво і комерційне представництво: на шляху вдосконалення нового цивільного та господарського законодавства України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. С. 291-294.

Железняк А.
студентка IV курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ
Вербіцька М.В.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ЧИ ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами є особливим видом провадження у господарському судочинстві, який потребує глибокого дослідження в сьогоденній Україні. Адже не так давно були внесені зміни до господарського процесуального законодавства, які обумовлені розвитком нашої країни та входженням до світового та європейського співтовариства, тому ця тема є такою актуальною для нас.

Дослідженням даного питання займалась велика кількість науковців, а саме: М. Бородін, І. Ізарова, Р. Колесник, О. Колобродова, Л. Морозова, Л. Ніколенко, К. Починок, О. Світличний та ін.

Метою роботи є дослідження основних питань, що стосуються перегляду судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами у господарському процесі.

Показником високого рівня та якості здійснення правосуддя у країнах із розвиненою правовою системою є не тільки система розгляду справ у першій судовій інстанції, а й ефективна система перегляду судових рішень. Інститут ревізії судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві забезпечує ухвалення справедливого та законного судового рішення і є додатковою гарантією та можливістю реалізації основної мети господарського судочинства – ефективного захисту порушених прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб і держави. Нова редакція Господарського процесуального кодексу України, з одного боку, удосконалила інститут перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, а з другого – поставила нові питання теоретичного та практичного характеру, які потребують додаткового роз'яснення [4, с. 1].

Слушною вважаємо думку Р. Колесника, який вказує, що перегляд рішень у зв'язку з нововиявленими чи виключними обставинами є особливим видом провадження в господарському судочинстві, для реалізації якого потрібен належний законодавчо визначений механізм. «Гарантії судового захисту будуть ефективними лише за умови законодавчого забезпечення можливості перегляду справи судом вищого рівня, існування зрозумілої й чіткої процедури (механізму) виправлення судових помилок» [2, с. 75].

Л. Ніколенко вказує на те, що провадження з перегляду за нововиявленими або виключними обставинами можливо визначити як встановлений нормами господарського